

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Ct. regulamentului de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foarte înscrisă în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 300 Lei
Pe 6 luni . . . 180 Lei
Pentru străinătate 900 Lei

Unirea

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

La Alba-Iulia!

Se împlinește un sfert de veac dela proclamarea marelui Uniri românești, în Cetatea lui Mihai. — Este firesc să ne oprim sărbătorește și să dăm clipei cinstită cuvenită.

Vom urca așadar, în sacru pelerinaj național, culmile istoriei și vom privi peste veacuri sbuciumul epic al destinului nostru. Ne vom aduna în jurul străvechilor altare ocrotitoare și vom rosti rugă cucernică pentru cei mai nainte răposați părinți și frații noștri, din a căror jertfă și suferință s'a plămădit biruința din urmă.

Iar peste evlavie noastră particulară, și peste sărbătorirea din fiecare sat și oraș, vom încununa ziua cu o mare adunare reprezentativă în însași Cetatea Unirii, ca acum 25 de ani. În scopul acesta, „Astra“ culturală, tâlmăcind și organizând simțirea tuturor, a lansat următoarea

Chemare

„Cu prilejul comemorării a 25 de ani dela Unire, sunt invitați să ia parte la parastasul organizat de despărțământul nostru central județean, la Alba Iulia, la 1 Decembrie a. c.:

1. Toți domnii foști delegați ai Circumscripțiilor electorale la marea adunare dela 1 Decembrie 1918, care a votat Unirea;

2. Foștii membri ai Marelui Sfat Național;

3. Membrii Ordinului Ferdinand.

4. Delegați ai corpului voluntarilor din războiul trecut“.

Președintele „Astrei“: ss. Dr. IULIU MOLDOVAN

După tragica umilire a anilor din urmă, această chemare constituie, dacă nu o biruință, în tot cazul un început de îndreptare. De trei ani sângerăm crâncen în răsărit, ștergând pe furie lacrimile care ne înecă pentru durerea din Apus. De acum nu va trebui să ne mai ascundem durerea. De acum vom putea grăi lămurit, bărbătește; așa cum ne impune porunca înaintașilor; așa cum cerea dreptatea cauzei noastre.

Ne vom duce, deci, cu toții la Alba-Iulia. Prin reprezentanții săi autorizați, acolo va fi Ardealul însuși, ca să rostească încă odată, peste hățișul nedreptăților și umilirilor, cuvântul demnității naționale și porunca dreptății eterne!

Peste vuetul păgân al armelor, prin fumul greu al prăpădului total, mai tare decât rânjetul urilor și mai clar decât săsăitul intrigilor de propagandă: glasul acestei dreptăți începe a răsbate și a se face auzit. Grea ca aripile morții se lasă spaima peste națiile nemernice, care și-au vândut iadului sufletul în schimbul unor petece de pământ răpitate cu forța dela adevărații stăpâni. Cei drepti, cei buni, cei cari n'au furat avutul altuia, — încep a-și îndrepta trupurile încovoiate, și frunțile plecate se ridică iarăși spre cer.

Se ivesc zorile. Lumea nouă bate la porțile vremii. Să tremure toți mișei! Ziua judecării se apropie. — Dreptatea e pe drum!

Mărețelor umbre - închinare!

— Cuvânt rostit la solemnitățile dela Sibiu —

de ep. Valeriu Traian

Sf. Ioan Gură de aur zicea odinioară, că nimic nu e mai plăcut lui Dumnezeu, decât inima mulțumitoare și recunoscătoare.

Indemnați de această înțelepciune sfântă, am primit cu adâncă pietate invitarea de a sluji și a ne ruga, cu prilejul comemorării celor cinci mari bărbați ai neamului nostru românesc, ale căror rămășițe pământești își așteaptă învierea cea de obște în umbra acestei smerite biserici: *Gheorghe Barițiu, David Baron Ursu, Iosif Șterca Șuluțiu, Alexandru Papiu Ilarianu și Ioan Rațiu*; ca bunul Dumnezeu să le ierte, dacă mai au ceva de ispășit, și să-i așeze cu dreptii în împărăția Sa cea cerească; iar noi, în felul acesta, să ne arătăm recunoștința pentru jertfele aduse de ei în această lume pe altarul neamului.

Acești cinci giganti contemporani, atleți și dârji luptători pentru redeşterea popoului român de dincoace de Carpați, au fost tot atâția luminători ai neamului, cu raze diferite, dar cu același efect binecuvântat.

Nu știți ce să admirați mai mult în acești „port-stegari“ ai românismului: înțelepciunea de bătrân și judecata calmă și liniștită a aprigului gazetar și istoric Gheorghe Barițiu; virtuțile ostășești și vitejia Baronului Ursu din Mărgineni; dârza stăruință și neobosită activitate a lui Șuluțiu, președintele de oarecând al Astrei și al băncii Albina; inflexibilitatea și tăria de stâncă a neîntrecutului iurist Papiu Ilarianu; sau inima de foc, neprecupețita jertfă pentru binele neamului, curajul de leu și îndrăzneala marelui organizator și luptător politic Ioan Rațiu? În toți cinci se poate admira însă inima aprinsă de cea mai curată flacără a dragostei de neam, munca neobosită, cinstea, râvna statornică pentru tot ce e bun, frumos și folositor neamului; și o totală lepădare de sine, pentru marile interese ale obștei românești.

Contemporanul lor, marele poet și scriitor Victor Hugo, zicea odinioară într-o vorbire ținută în parlamentul francez: „Câte școale veți deschide, atâtea temniți veți putea închide!“

Academicianul francez înțelegea însă școale creștine, ceea ce în Franța nu s'a prea verificat, iar rezultatul dezastruos al școalelor fără credință, fără ore de religie și fără Dumnezeu, s'a putut vedea atât de limpede în ultimele decenii, și se poate constata cu durere în prezent.

Acești cinci luminători ai neamului nostru au căutat să aplice aceleași principii, dar într'un mod cu mult mai rațional, și prin

urmare mai ducător la scop. Ei au muncit cu o statornicie fără seamăn și cu o voință de oțel, ziua și noaptea, pentru cultură și pentru școale; dar numai pentru școale creștine, având la bază religia și credința. Școale și cultură sprijinită de biserică, cu activitate dezvoltată sub egida ei, pentru că erau pătrunși de adevărul mărturisit de sfântul Pavel (Evrei, 11, 6), că: Fără de credință, nu e cu putință a plăcea lui Dumnezeu; iar noi, poporul român, mic și încunjurat de dușmani, ce am putea face în această lume fără de ajutorul lui Dumnezeu; sau cum am îndrăzni să nădăjduim ajutorul lui, dacă credința noastră n'ar fi vie?

Munca lor a fost binecuvântată de Dumnezeu, și principiile preconizate de ei au dus la o dezvoltare rapidă a simțului de demnitate și de mândrie națională, ale căror roade am avut norocirea să le vedem și noi prin: întregirea neamului între hotarele lui etnice firești.

Se cuvine deci, ca din plinătatea inimilor noastre să vărsăm toată comoara prinosului de recunoștință, amintirii acestor cinci corifei ai culturii și ai idealului într'adevăr creștinesc și românesc.

Se cuvine să mulțumim D-lui Rector al Universității pentru prilejul ce ne-a dat, ca pe acești curați luminători ai firmamentului nostru național, să-i arătăm ca pilde vrednice de urmat tinerimei universitare, din care vor ieși conducătorii și povătuitorii de mâine ai acestui neam. Pildă de muncă neobosită, de cinste, de credință și religiozitate, de altruism, și de cea mai fierbinte dragoste de neam.

Sf. Pavel zicea: „Fiilor! Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, și privind la sfârșitul vieții lor, să le urmați credința...“ (Evrei, 13, 7).

Măreț și înălțător lucru este ca pe marii înaintași, cari cu o generositate neprecupețită și-au jertfit munca și osteneala, și toată energia sufletului lor au pus-o fără nici o rezervă în serviciul națiunii, să-i prezentăm tinerimei în toată splendoarea caracterului, a moralității, a virtuților și a credinței lor; mai cu seamă acum, când putem observa cum se roșește cerul asupra capetelor noastre, iar valurile furioase ale necredinței amenință cu prăbușire întreaga soietate omenească. Când evitarea intenționată de a pomeni numele lui Dumnezeu în școale, începe să devină sistem; adevărurile veșnice, viața de dincolo de mormânt, și responsabilitatea fiecăruia înaintea înfricoșatei judecări a lui Dumnezeu, încep a fi considerate de cuvinte îngropate

între scoarțele Bibliei, autoritatea devine tot mai puțin respectată, căci mulți, foarte mulți dintre tineri nu cunosc principiile evanghelice, cari trebuiesc să fie baza și fundamentul culturii creștine, mai cu seamă în această țară, care în stema ei poartă inscripția „Nimic fără Dumnezeu“.

Cu sufletul plin de adâncă evlavie rostesc numele acestor cinci mari bărbați ai neamului și fii ai Bisericii noastre, pe care au iubit-o precum și-au iubit și neamul; și dacă li-s'ar fi dat prilej, ar fi fost gata să se jertfească pentru ea, precum gata au fost să facă aceasta și pentru neamul în sinul căruia s'au născut.

Viața lor a aduc drept pildă vrednică de urmat tinerimei, conducătorilor și povătuitorilor de mâine ai acestui neam. Credința lor o recomand cu căldură tuturor, iar caracterul, cinstea, moralitatea și hărnicia lor, ca pe o oglindă curată și fără pată o prezintă tinerimei, repetându-i cuvintele sfântului Pavel: „Aduceți-vă aminte de înaintașii voștri..., și privind la sfârșitul vieții lor, să le urmați credința.“

Praznic neuitat. De sărbătoarea Intrării în Biserică, un gând cucernic a întrunit la biserică noastră din Sibiu lume multă și aleasă, pentru a face pomenirea cu laudă a celor cinci, mari și străluciți fii ai Bisericii noastre și neînfricați luptători pentru luminarea și drepturile neamului lor: *Alex. Papiu Ilarian, Gh. Barițiu, Baron David Ursu de Margina, Dr. Ioan Rațiu și Iosif Șterca Șuluțiu*, cari toți așteaptă fericita înviere în gropnițele din jurul numitei biserici parohiale.

Solemnitatea comemorării celor cinci figuri ilustre s'a început cu sf. *liturghie arhierască*, slujită de *I. P. S. Valeriu Traian Frențiu* în sobor de preoți (dela Blaj erau și păr. Dr. Victor Macaveiu, prepozit capitular, cu păr. Ioan Moldovanu, canonic mitropolitan). Răspunsurile le-a dat corul Academiei Teologice blăjene, predica rostindu-o păr. L. Chiuezu, rectorul acestei Academii. După sf.

liturghie s'a slujit un *parastas* lângă mormintele celor comemorați. Din marele număr al celor prezenți reținem doar (din lipsă de spațiu) câteva nume: *I. P. S. Nicolae Bălan, dd. Iuliu Maniu, Alex. Vaida-Voevod, general Leoveanu, Dr. Iuliu Hațieganu, rectorul univ. Daciei Superioare, întovărășit de decanii facultăților de Medicină, Drept și Litere; Dr. Iuliu Moldovanu, președ. Astrei, general Dănilă Papp, fost ministru pe lângă Vatican, ș. a.: preoți, profesori, avocați, medici, militari, studenți și studente veniți aci în coloană impunătoare.* — S'au rostit mai multe *cuvântări ocazionale*. Cel dintâiu în seria oratorilor festivi a fost *I. P. S. Valeriu Traian*, a cărui vorbire o aducem în acest număr al nostru la loc de frunte. A urmat apoi la cuvânt *d. R. Cădea*, prof. universitar și studenții *D. Casapu* (pt. Papiu Ilarian), *Sabin Delu* (pt. Gh. Barițiu), *I. Maior* (pt. Br. Ursu de Margina), *P. Olariu* (pt. Dr. I. Rațiu), *I. Marișescu* (pt. Iosif Șterca Șuluțiu), ca să se închee cu vorbirea *d. Dr. Iuliu Hațieganu*, care a spus, între altele, și cuvintele pline de cuminenie, bun simț și adevăr:

„Isoria unui neam se compune din evenimente mari și bărbați mari. Evenimentele sunt probe de încercare ale unui neam, iar bărbații sunt pârguile de rezistență ale luptei lui de dănuire. Trăim vremuri mari pentru existența noastră. — În mijlocul acestor evenimente cel mai mare exemplu de energie românească este exemplul dat de acești bărbați comemorați, care prin credința lor în libertate și drepturile neamului, și prin lupta lor măreață, au dat neamului românesc rostul său firesc în unitatea poporului român... La aceste morminte se învață o înaltă lecție de românism: Nici temnițele, nici lanțurile, nu pot sugruma puterile spirituale ale unui popor puternic și disciplinat ca poporul român. Precum slăvim eroii căzuți pe frontul de luptă, slăvim și acești eroi culturali, și numai astfel sufletele lor vor fi vii în noi și în inima neamului românesc...“

Blăjenii acum un sfert de veac

2)

de Dr. Coriolan Suciu

În ziua de 4 Noemvrie 1918, când intelectualii blăjeni lansau prin ziarul *Unirea*, „Chemarea“ lor către Neamul Românesc, ieșită din peana subtilului scriitor, profesorul *Alexandru Ciura*, la Blaj a avut loc constituirea Consiliului Național Român și organizarea Gărzii Naționale.

În fața Catedralei din istorica piață a Blajului, s'a adunat întreg publicul din localitate și țărani din satele învecinate, iar garda națională, — sub conducerea îndrăznețului *căpitan Ioan Munteanu*, care cu concursul clericilor și a elevilor mai mari dezarmase jandarmeria, — a sosit purtând drapelul tricolor românesc și armele pe cari au cucerise dela apătorii Bastilei blăjene.

Când au sosit părinții canonici *Dr. Vasile Suciu* și *Dr. Alexandru Nicolescu*, — mitropolitii de mai târziu ai Blajului, azi ambii adormiți întru Domnul, — mulțimea a izbucnit în aclamații. S'a cântat imnul național „Deșteaptă-te Române“, s'a ascutat cu lacrimi în ochi cuvântarea entuziastă a Părintelui canonic *A. Nicolescu*, s'a citit de către *d. Zenovie Păclișanu* lista Consiliului Național din Blaj, iar profesorul *Alexandru Ciura* a citit proclamația Comitetului („Chemarea“), — care, sub formă de manifest s'a distribuit apoi și pe sate —, iar în urmă Păr. vicar *Dr. V. Suciu* a fost proclamat președinte al Consiliului Național.

La sfârșitul acestei adunări naționale s'a cântat din nou „Deșteaptă-te Române“ și „Pe-al nostru steag e scris unire“, s'au tras clopotele din turnul Catedralei, în semn de biruință, s'au parcurs străzile pavoazate cu drapelul românesc, cântându-se cântece naționale și încheindu-se manifestația la „Piața Libertății“.

Contemporanii au consensnat impresia lor despre această măreață zi de proclamare a libertății naționale și de afirmare a drep-

FOIȚA „UNIRII“

Rugăciune pentru pace

Doamne,
se năruie gândul cel bun pe pământ —
se darmă, se năruie, —
dă inimii Tale mereu iertătoare, cuvânt —
și pacea credinței în Tine, ne-o dăruie.

Doamne,
învață-ne iară iubirea de oameni, cea dreaptă,
că sufletu-i plin de dureri și păcate, —
greșit-am în toate, cu vrere haină, deșartă, —
— învață-ne drumul ce duce la fapta cea fără
[de moarte.

Doamne,
ne iartă greșelile grele, desfrâul și ura,
ne iartă tot răul, năpraznic purtat printre
[oameni, —
îngăduie lumii să nu se plinească Scriptura,
— să nu ne-osândești cu cei din Infern, să nu
[ne-asemeni.

Doamne,
nu pentru cei vii să ne ierți, cu iertarea din
[urmă —
nu pentru aceasta necuvântătoare turmă,
— ci, pentru cei morți în războiul acesta hain,
[fără număr,
și, pentru copiii orfani și cei mulți, ce tot
[rabdă și sufăr.

Doamne,
că numai a Ta e 'ndurarea cea mare, de noi,
acum și în ceasul din ziua de-apoi —
că eu numai Ție mă rog și mă 'nchin,
— Amin.

VALERIU BORA

Licean... odinioară¹⁾

O carte despre care s'a făcut puțină pomenire. O carte sobră, scrisă cu puternic simț de pătrundere, în care onestitatea faptelor ce caracterizează vechiul patriarhală a satului românesc, cu pitorescul peisajului rural, se îmbină armonie cu spiritualitatea cărturării noastre dela orașe, la sfârșitul veacului trecut și începutul acestuia pe care îl trăim.

Unitatea de acțiune realizată până la exces, se desfășoară în jurul învățământului nostru secundar, urmărind dezvoltarea unei clase, dela admitere până la maturitate, al cărui erou principal este *Ionică Albu* cu profesorul său „reverendisimul“ *Ion Pascu*, pentru a ne purta în imaginația și spiritul de contemplație pe satele din jurul Blajului, apoi peste „vama cucului“ departe, departe, în țara liberă... țara viselor și libertăților tuturor Românilor.

Peisajul rural cu portul pitoresc al satelor noastre, credința, obiceiurile, aptitudinile gospodărești ale acestor locuitori, deși au fost

¹⁾ ION AGĂRBICEANU: *Licean... odinioară*. Edit. „Fundatia regală pentru literatură“. Pag. 231. Lei 200.

strălucit expuse în romanele anterioare ale păr. *Ion Agărbiceanu*, ele formează cadrul extern al romanului „Licean... odinioară“: „Oamenii din Bogatu erau cu inima veselă: crescuseră holdele pe câmp până deasupra genunchilor; cucuruzele săpate întâia oară începeau să acopere negreața arăturilor, ierburile prin lunși se apropiau de vremea cositului, marea lor verdeață era zmățuită în mulțimea colorilor florilor sălbatice...“ (p. 3). Sau un alt colț, carpatin; „Ajunseră în curând la un râuleț de munte, pe care-l trecură pe o punte îngustă. Larma undelor curate ca argintul se ridica în văzduh ca o fierbere, e zănd în noaptea instelată. Tufişurile de mesteacăn începeau îndată, pe țărnuț celalt“ (p. 217).

Mândria locuitorilor din fruntașa comună, Bogatu, o făcea biserică cu clopotele ei și slujbele la care participau cu smerenie mic mare, tânăr și bătrân. Clopotele răsunau în mari depărtări, stârneau nădejdi și întăreau credința în brațul ocrotitor al Părintelui cerelesc... În interiorul bisericii „mireasma tămâii, după cele trei cădelnițări, se amesteca cu a busuiocului și a călăpărului, care nu lipsea din mâna niciunei bătrâne, nici dela icoanele de închinat de pe cele două tetrapode“ (p. 5).

Evocarea timpurilor de tihnă, bună înțelegere și muncă prosperă, între intelectualii satelor noastre, al căror veritabil părinte și îndrumător era preotul, ne stârnește admirația trecutului și totodată o ușoară muștrare pentru pricinașii din zilele noastre.

Plină de duioșie este scena în care co-

ului natural de autodeterminare, asemănându-o cu ziua scuturării lanțurilor iobăgiei din 1848.

„Ziua de 4 Noemvrie 1818 va rămânea tot așa de celebră în analele Blajului și ale neamului nostru ca și aceea de 3/15 Maiu 1848” scria ziarul „Unirea” din 9 Noem. 1918.

Dar blăjenii nu s'au mulțumit numai cu organizarea consiliului și a gărzii naționale la Blaj. — Deși era sfârșit de toamnă și „spaniola” băntuia cu furie, secerând viețile celor rămași acasă, ei n'au pregetat să cutriere satele de pe Târnave și Mureș, până în Munții Apuseni, constituind sfaturi naționale și gărzi în peste 70 comune, potolind pornirile spre jaf și distrugere ale soldaților reînțorși de pe front, canalizându-le într'o alvie națională și pregătind sufletele pentru marea și mult așteptata zi a unirii. (Păr. Dr. Victor Macaveiu, pe atunci profesor de teologie, în articolele sale „Momente istorice” publicate în „Unirea”, a consemnat opera de organizare a satelor. D. Augustin Calianii a descris drumul său prin satele de pe Târnava-Mică, iar Al. Lupeanu-Melin propaganda națională prin Munții Apuseni a canonicului Dr. Al. Nicolescu).

Centrul național cultural al Blajului, care, începând dela 1754, a difuzat prin școlile sale dragostea de limbă și cultura națională pe toate plaiurile ardelenne, acum socotea că a sosit momentul să traducă în faptă ceea ce până acum a vestit ex cathedra, ca un pium desiderium.

În aceste zile mari, intelectualii au izbutit să țină în mâni frânele și să călăuzească poporul și să îndrume destinele neamului pe ogașia cea bună. — Ordinea a fost restabilită. Siguranța vieții și a averii garantată. Mândria și demnitatea națională potențate.

„Pe uliți trec oameni mândri, în haine de sărbătoare, toți au tricolorul la piept, iar gărzile militare la chipiu. O lume visată de atâta timp și înfăptuită cu jertfe mari, cu uriașe jertfe. O mângâiere avem, că jertfele

acestea n'au fost zădarnice, după cum am accentuat de patru ani și jumătate în coloanele acestei foi”. („Unirea”, 69 din 9 Noem. 1918, p. 3).

La Blaj „prima victimă a redeşeptării noastre naționale”, — scrie „Unirea” din 9 Noem. 1918, — a fost Teodor Pascu din Meșcreac, elev în clasa VI gimnazială (liceală), care după ce a avut fericirea de a lua și el parte la grandioasa manifestare din 4 Noem. 1918, ca gardist improvizat, după ce a văzut tricolorul românesc fluturând deasupra institutelor din Blaj, a doua zi a căzut jertfă unui accident, fiind împușcat din imprudență. — A fost petrecut la groapă „cu mare alai”, de întreg publicul din Blaj, care i-a acoperit sicriul cu flori, iar o trupă din garda națională, cu steagul tricolor, a dat onorul.

Odată rupte zăgăzurile elanului național încătușat atâta timp, Românii au ridicat frunțile, deodată cu steagul tricolor, și au început să se simtă stăpâni în vechiul lor pământ.

Autoritățile ungurești au început să dispară.

La Blaj, comisarul ministerial permanent de pe lângă școala normală (preparandie), faimosul Schulpolizei Carol Keszler, și-a luat și el catrafusele.

(Va urma)

Neînțelegeri conjugale. Simpaticea *Săptămâna C. F. R.* (14. XI. 43) aduce, din peana dnei *Lucrezia Karr*, sub titlul din fruntea acestor rânduri, o înseilare de toată frumusețea. Reținem ceea ce urmează:

[...] „Iată rețeta femeii fericite: înțelepciune, răbdare, cuminenie, rezervă. Fericirea absolută, extaziată, este o utopie: de fapt, fericirea este ceva compus din multe imponderabile, din răbdare, înțelegere și dăruire de sine. Până când nu renunți la multe din dorințele tale secrete, la ambițiile tale și plăcerea de a domina, nu poți fi fericit în această asociație în doi, care este căsătoria. Neînțelegerile nu vin atât din faptele

concrete, din lucruri grave, ci mai mult din ambiții mărunte și din dorința de a se domina reciproc. Certurile se datoresc mai ales cuvintelor necugetate, aruncate așa fără multă reflecție, și care produc o rană a orgoliului, dela care pornesc, apoi, nesfârșite hărțueli.

Un mare avocat, specialist în divorțuri, îmi spunea odată: — Nu vă puteți închipui cât de ridicole sunt adese-ori motivele pentru care oamenii divorțează.

Asistând la o înfățișare de împăcare, cum se zice, — ce aud? Președintele reușește cu greu să facă pe femei să mărturisească adevăratul motiv al supărării sale — căci soțul nu voia să divorțeze — și ea sfârșește prin a spune: — Mi-a zis că *umblu ca o rață!*

— Cum ai făcut una ca asta, domnule?... zice președintele soțului, abia ținându-și răsul.

— Am greșit, făcu acesta pocăit.

— Mă rog, mai susții că soția d-tale umblă ca o rață?

— Dimpotrivă. Găsesc că umblă ca un inger.

— Atunci, cere scuze doamnei.

— Ii cer.

— Doamnă, îi ierți?

— Il iert. — Și pleacă la braț, împăcați.

Altă pereche vroia să divorțeze, pentru că soția se făcuse blondă.

— Mă rog — îi zise președintele — în afară de faptul că și-a decolorat părul, mai ai și altceva împotriva soției d-tale?

— Nu. Dar, vedeți dv., când o femeie se face blondă, asta înseamnă că vrea să calce în străchini verzi..., adică să-și facă de cap.

— Da, ce? După d-ta culoarea blondă aduce după sine numai decât infidelități?

— Absolut.

— Cred că greșești. Eu cunosc blonde foarte cumsecade. Dar, în sfârșit, să întrebăm pe doamna, ține să rămână mereu blondă? Poate că și-a schimbat părerea.

— Dacă el ține numai decât — zise cu

copilul Ionică Albu, din Bogatu, după terminarea cursului primar, rămas orfan de tată, prin largă înțelegere a protopopului Rusu, care l-a remarcat cu prilejul examenului de absolvire ținut în satul lor, ajunge să fie înscris la liceu, cunoscând amarul despărțirii de mamă, amar mai târziu recompensat prin avantajul de „credințer” al bătrânului profesor Ion Pascu. Odată cu începutul studiilor secundare ale elevului Ioan Albu, păr. I. Agârbiceanu ne introduce în intimitățile vieții școlărești din Blaj, orașul românismului, obiceiuri și metode cari în bună parte se trăiesc și azi. Menționez pentru originalitatea ei un epizod din tradiționalul „târg de cărți”, ținut în fața Librăriei Seminarului, când tânărul școlar își desfășura marfa pe piață, pentru a-și putea procura încă o carte nouă, singura care-i mai lipsea: „Scoase cărțile de clasa IV-a primară... începu să-și strige și el marfa ca și ceilalți copii. Băieții mai răsași, unii chiar mărișori, cu umbră de mustață sub nas, se apropiau de el, luau o carte, se uitau la titlu, o deschideau și i-o inapoiau zâmbind.

— Păi, e de clasele primare.

— Da!

— Și cum vrei să le vinzi?

— Cui îi trebuie.

Băieții râdeau.

— Dar aici nu-i târg pentru „pofoale”.

— N'o fi răspundea Ionică, fără să știe că numele ăsta se dădea în batjocură elevilor din clasele primare.

Văzând că toți îi vorbesc la fel, întrebă pe unul:

— Dar târgul pentru *pofoale* unde se ține?

— Nicăiri! cu cărți de clasele primare nu face nime târg!” (p. 66).

Procesul psihologic al copilului desprins de mediul lui sătesc pentru a se înrădăcina într'un nou climat, cu concepții și înclinații deosebite, este admirabil prins de păr. Agârbiceanu. Delicatețea sufletului neprihănit al unui copil, rezultat al unei bune educații familiare, se resimte în tot cursul vieții acestui școlar. Nici un pas nu făcea fără o minuțioasă analiză de conștiință care-l sfătuia să nu-și supere niciodată părinții și profesorii. Deși mama lui nu vedea cu destulă bucurie slujba pe care o făcea copilul la profesorul Pascu, nu atât pentru desonorarea copilului, cât mai mult pentru libertatea lui, Ionică o mângâie repede spunându-i că el s'a deprins cu acest serviciu, restrâns la făcutul focului, a ghetelor, spălatul vaselor, etc., iar în schimb se bucură de-o hrană pe care nu mulți o primesc în oraș, ba „reverendisimul” îl ajută și la pregătirea lecțiilor. Paralel cu viața acestui credințer, păr. Agârbiceanu ne dă prețioase amănunte și despre viața celibatară a câtorva profesori bătrâni, cu simplitatea și curățenia ei, ca și cu ciudățeniile caracteristice unei bătrânețe încătușate. Clipele de destindere se trăiau la locuința bătrânului profesor de latină, în cadrul obișnuitelor „agape” cu pâine și slănină, stropite cu câte un păhărel de vin din pivnița liceului.

De sigur, cu strângere de inimă a lăsat păr. Agârbiceanu să se strecoare și pasajul

cu dușmănia — eterna dușmănie care ne macină! — dintre călugărul Damian și vlădica de atunci, pentru acumularea averilor. Căci păr. Agârbiceanu înțelege conlucrarea în sânul acestei societăți, a celei mai sublimă societăți, în atmosfera dragostei și a armoniei celei mai perfecte.

O mențiune deosebită merită cultul acestei generații pentru învățământul clasic și infiltrarea naționalismului în sufletul elevilor. Arborarea drapelului românesc pe Câmpul Libertății, pe Crucea lui Iancu și pe cele două turnuri ale Catedralei din Blaj, la 3/15 Mai, trecerea Carpaților și înrolarea absolvenților în oastea română din 1916, sunt rezultatele frumoase ale acestei educații eroice. Odiul și lupta acerbă dusă de profesorii bătrâni împotriva tendințelor de slavonizare și maghiarizare a limbii și școlii românești, pot servi de pildă adeptilor străinismului de după război.

Pronunțata evidențiere a problemelor mature s'a făcut chiar cu prejudiciul aspectului erotic romanului. Întâlnirea dintre Ionică Albu și Ana Veștemean, arată stângăcia copilului izolat de societate, dar care, datorită bunei educații ce a primit, se descurcă ușor, ba o ajută și pe fată și leagă amintiri de neșters.

În concluzie, „Licean... odinioară” este un cald elogiu adus școlii blăjene antebelice, cu râvna de carte, cu traiul simplu și conservarea principiilor sănătoase de viață.

T. Aștileanu

glas pocăit vinovata — pot să-mi las părul castaniu.

— De ce n'ai spus asta dela început? Și se împăcară.

Dacă toți cei care vor să intre pe poarta îngustă a căsătoriei ar avea sinceritatea să-și mărturisească cusururile, n'ar mai fi atâtea neînțelegeri“.

Colțul AGRU-lui

Lugoj. In ziua de Duminecă, 21 Noemvrie 1943, sub presidenția de onoare a P. S. Sale *Dr. Ioan Bălan*, episcopul Lugojului, s'a ținut adunarea generală a *Reuniunii de Femei române unite „Sf. Maria“*. Adunarea și-a desfășurat programul în sala corului „Lyra“, fiind de față întreg Comitetul și multe membre din Reuniunea Sf. Maria. Mai erau prezenți canonicii: Ienea, Deciu și Ștefan Bălan, protopopii: Dr. P. Suci, Cadar și Sasu și păr. Ulmeanu.

Prima care a luat cuvântul a fost d-na *Emilia Dr. Brînzeu*, prezidenta Reuniunii Sf. Maria. Intr'o cuvântare extrem de interesantă, arătând rostul adunării generale și laudând totodată râvna cu care membrele și-au făcut datoria, salută pe cei prezenți și declară adunarea generală deschisă. Secretara, d-na *Aurora Petrovici*, după ce s'au ales două membre verificatoare d-na *Constanța Breban* și d-șoara *Doboșan*, face o dare de seamă bine documentată și detaliată despre activitatea multiformă a Reuniunii de femei. Din acest raport reese că Reuniunea Sf. Maria și-a îndeplinit foarte bine datoria atât pentru Națiune cât și pentru săraci și pentru Biserică. Activitatea Reuniunii a fost îndrumată în mare parte în slujba Națiunii. Ori de câte ori Soc. de Patronaj și Crucea Roșie au făcut apel la concursul Reuniunii, membrele acesteia au înțeles să se achite pe deplin, participând la toate colectele organizate, cu rezultate frumoase, apoi făcând servicii în fiecare Miercuri la Cantina diu Gară și fiind prezente la toate transporturile de răniți și înfășurând vizitând săptămânal spitalul militar, unde au împărțit dulciuri și fructe soldaților răniți.

Ajutorarea celor nevoiași a format pentru Reuniune o grijă de căpetenie. Din hărnicia membrilor s'au colectat în ultimii doi ani 67.633 Lei și flanele pentru 10 fete, care sumă a fost distribuită copiilor și bătrânilor săraci. Iar pentru preoții cari predică pe Hristos printre păgâni, pentru Misiuni, Reuniunea a colectat în acest an 8500. Pentru sf. Biserică Reuniunea s'a îngrijit îndeosebi de înfrumșetarea și înzestrarea Catedralei din Lagoj. In acest scop s'au confecționat: 1 rând de ornate din mătase țesută, pe seama P. S. Sale Episcop, apoi 6 cămăși-stihare, 1 acoperitoare pe Analoghion, 4 patrafire, 2 prapori mici, 2 covoare persane în valoare de 140.000 Lei, 2 covoare persane mici în valoare de 35.000 Lei. Pe seama bisericii din București (Hunedoara) a donat trei fețe de masă pentru sf. Alar, 1 ștergar, 2 patrafire și 2 măncări. Apoi Reuniunea a confecționat 2 rânduri de ornate pentru biserică din Arad și Subcetate. Reuniunea se mai ocupă și de curățirea și împodobirea Bisericii Catedrale. Mai ales este de însemnat că membrele Reuniunii Mariane cercetează foarte regulat sf. Biserică și se spovedesc și mărturisesc cât se poate de des, ceea ce le face cinste. In total sunt 86 de membre în Reuniune.

D-na *Maria Hubian* — casieră — face apoi o dare de seamă asupra casei. Din cele arătate în raport, se constată că averea s'a administrat foarte cinstit și potrivit bugetului. La finea anului 1942 Reuniunea are active 54.447 și capital depus 78.984 Lei, în total 133.432 Lei. Dându-se descărcare Comitetului, P. S. Sa da o seamă de sfaturi foarte chibzuite și practice și laudă frumoasa activitate dezvoltată de membrele Reuniunii, stăruind ca și în viitor să fie tot atât de folositoare pentru Neam și pentru Biserică, spre a se dovedi vrednice de nobila misiune întipărită în statutele Reuniunii Sf. Maria din Lugoj. (sbd).

Timișoara. Sâmbătă, 13 I. c., a avut loc la *Timișoara* o ședință a Comitetului de Direcție al A. G. R. U-lui sub presidenția d. prof. Al. Borza, fiind de față: prof. A. Buia, secretar gen. subst., păr. Dr. Iuliu Rațiu, d-na L. Boilă, Iulia Maior, d-nii Dr. I. Țenchea Dr. E. Peteanu, ing. V. Borda, prof. Al. Cosma în calitate de membri, și păr. prof. Mihai Perian, secretar de birou. S'au discutat o seamă de chestiuni importante în privința organizării AGRU-lui, după modelul organizațiilor similare din Apus. Deasemenea s'a examinat situația Bisericii noastre în lumina noilor măsuri potrivnice dreptului și extrem de primejdioase pentru întoarsele superioare și permanente ale Neamului. S'a luat act de acțiunea întreprinsă de UMFURU, pentru ducerea la bun sfârșit în chestiunea Ven. Ieremia Valahul.

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al Lugojului a făcut mai nou următoarele schimbări în sânul clerului eparhial: *Dr. N. Armeanu* a fost numit preot la Ineu, în locul păr. *Filip Alimpu*, pensionat; *Romulus I. Danciu* a fost rânduit la București (j. Hunedoara); *Leontin Giula* la Șanovița, iar *Viorel Ofel* la Zgribești.

Binecuvântări de biserică. In Arhidieceză a fost binecuvântată de curând impunătoarea biserică nouă din *Calvaser* (distr. Sibului), clădită sub păstorirea înțeleaptă a păr. *Petru Pădureanu*, parohul local. Actul sfânt l-a săvârșit păr. *Victor Pop*, canonic mitropolitan, în sobor de preoți, între cari era și păr. *Victor Aaron*, protopopul districtual. — In eparhia Lugojului păr. *Ștefan Bălan*, canonic, a binecuvântat bisericile din *Șteiu* și din *Poieni*, radical reparate și împodobite de păr. Gh. Ignat, care a găsit ascultare la păstoriții săi.

Danii marinimoase. Numărul din urmă al *Sionului Românesc*, încreștează cu îndreptățită bucurie, dania de 50.000 Lei făcută de d. *Dr. Simion Hațeganu* bisericii noastre din Timișoara-Fabrică; apoi gestul frumos al d. *Dr. T. Bordanu*, care a dăruit o vacă cu lapte cuviosilor monahi ce petrec între zidurile mănăstirii Prislopului, precum și milosteniile primite de biserică din București (j. Hunedoara) sub formă de icoane, față de masă, epitrahire ș. a., dela particulari, dela Reun. Sf. Maria din Lugoj, dela parohia din Lugoj, și bani (10.000 Lei) dela d-ș. *Lucreția Cristea*, profesoară în Lugoj.

Locale. Dumineca viitoare, a săptămânii X după Înălțarea Sf. Cruci, va predica în catedrală păr. *Vasile Herman*, profesor.

Activitate în cadrele Astei. Ascultând glasul vremilor prin care trecem Astra din *Beiuș*, ține ca în fiecare Duminecă să coboare la sate ca să lumineze poporul asupra imperativelor actuale ce le trebuie să le avem. Din indemnul d. Dr. *Nicolae Flueraș*, directorul liceului *Samuil Vulcan*, s'au deplasat și conferențiat într'un duh patriotic Dnii: *Teiușan Ioan* și *Popovici Victor* profesori în comuna *Holod*, *Musta Șt.* și *Fântânaru Nicolae* la *Ioaniș* și *Soncuiaș*, iar *Sava Cornel* și *Cristea Nicolae* preot, la *Lazuri de Beiuș*. — Pretutindenii sătenii au savurat indemnurile și sfaturile ce li s'au împărțit cu multă inimă. (nc).

Cuvânt luminat. Duminecă, în 14 Noemvrie a. c., în cadrele căminului cultural al Astei din *Beiuș*, a conferențiat păr. *Antoniu Bălibanu*, arhidiacon. Rar a fost așteptată o conferință cași a acestui venerabil preot al Bisericii unite, care a depănat pe dinaintea ascultătorilor *Aminții din luptele noastre naționale*, conierință pe cât de bogată în învățămintele trecutului, pe atât de actuală prin vitrejia vremurilor în care am ajuns, când o parte din Ardealul de Nord a ajuns iarăși sub călcăiu străin. Distinsul conferențiar, cu avânt patriotic, a descris *Procesul Memorandului*, care e apogeul luptelor noastre naționale; a evocat în cuvinte patetice figura păr. Dr. *Vasile Lucaciu*, Leul dela *Sișești*, alui *Gheorghe Pop de Băsești*, Rațiu, și a atâtor preoți din părțile Sălajului, Sătmăruului și Maramureșului, care au ținut aprinse luminile crezului românesc dintr'o vreme când dușmanii de ieri și de azi ne jurau moartea. — Părintele *Antoniu Bălibanu* este unul dintre memorandiștii în viață. Este arhidiacon onorar, protopop emerit și unul care a răbdat mult pentru sentimentele sale naționale pe vremea stăpânirii haine de ieri. — Fericit Neamul și patriotică Biserica care a dat astfel de caractere. (Pr. N. Cristea).

Dragoste de carte. Nu de mult bibliotecarii sătești din Germania Orientală au avut o întrunire la *Posen*. Directorul Asociației Bibliotecarilor Reichului a declarat cu acest prilej că numărul bibliotecilor germane s'a ridicat dela 14.000, cât era la începutul acestui războiu, la 22.000. Mai mult de jumătate din localitățile cu peste 500 locuitori posedă propria lor bibliotecă populară.

A murit Mitropolitul Gurie al Basarabiei. Înaltul Ierarh român ortodox Gurie trece în veșnicie (16. XI. 3) la vârsta de 66 de ani. Se născuse în *Nimorenii* (j. Lăpușna). Școală a făcut în mănăstirea *Churchi* (j. Orhei), la *Chișinău* și la *Academia Teologică din Kiev*. Guvernul muscălesc l-a surghiunit, pentru simțemintele lui române, într'o mănăstire din *Smolensk*. După unirea Basarabiei cu Patria mamă — la care avea și el parte însem-

nată — ajunge în fruntea Mitropoliei *Basarabene*. A fost aprig prigonic mai ales după 1938, pentru că nu era omul care să-și pună pară gurei și când conștiința îi poruncează să vorbiască limpede și fără „menajamente“. — Odihnească în pace!

† **George Munteanu**, canonic onorar, vicar episcopesc în pensie, a trecut la cele veșnice în *Timișoara*, la 19 Noemvrie a. c., în anul 80 al vieții sale și după mai bine de o jumătate de veac de slujbă la altarul Domnului, la care tocmai se pregătea se aducă sf. jertfă când a fost răpit dintre cei vii. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“

Gh. Hansu, Negru. Am primit abonamentul pe 1943.

E. Pioraș, Alba-Iulia. Confirmăm primirea abonamentului pe 1943.

Oficiul parohial, Ilișești. Am primit 100 lei care s'a contat pe 1944.

Dr. P. Peculea Alba-Iulia. Pe anul curent abonamentul a fost achitat, astfel suma trimisă s'a contat în abonamentul anului viitor.

Dr. E. Moga Alba-Iulia. Fiind achitat abonamentul pe anul curent suma trimisă s'a contat pe 1944.

Oficiul parohial Balinț. Am primit 500 lei în contul abonamentului pe 1941 și 1942.

L. Teglaș Timișoara. Am primit abonamentul pe 1943. Vă mulțumim pentru suprasolvire.

Școala Normală Rom. Unită de Invățători Blaj

Nr. 791 1943—44

Concurs

Școala Normală Română Unită de învățători din Blaj publică vacant, pe data de 1 Decemvrie 1943, postul de *magazioner* cl. I.

Candidații vor înainta, deodată cu cererea, și actele prevăzute de Codul Funcționarilor Publici, până la data de 5 Decemvrie 1943.

Se preferă absolvenții de teologie.

Retribuțiunea dela Stat: salariul brut de 4750 Lei și indemnizația de scumpete 3900 Lei.

Pe lângă acestea va avea și întreținerea gratuită în internatul școlii.

DIRECȚIUNEA

A apărut:

„Calendarul dela Blaj“ pe 1944

Prețul Lei 80 plus porto poștal

Se poate comanda dela Administrația „Unirei Poporului“ și dela Librăria Seminarială din Blaj.

A apărut

„BIBLIA COPILOR“

manual de religie pentru cl. II^{1/2} a primară de Prof. AUGUSTIN POPA — Se desface prin Librăria Seminarială — Blaj.

Prețul 60 Lei.